

М. І. Лепкий, В. М. Подоляк
Луцький національний технічний університет

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ SPA-РЕКРЕАЦІЙНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

У даній науковій статті досліджено потенціал розвитку SPA-рекреаційних послуг в Україні, аналізуючи його в контексті сучасних викликів та можливостей. Актуальність теми зумовлена зростаючим попитом на послуги, що сприяють фізичному та психологічному відновленню, особливо в умовах триваючої війни, яка значно підвищила потребу населення в реабілітації та стрес-менеджменті. Метою дослідження є комплексна оцінка наявних ресурсів та факторів, що впливають на розвиток SPA-індустрії в Україні, а також обґрунтування потенціалу розвитку SPA-рекреаційних послуг в Україні в контексті готельно-ресторанної справи. У статті відмічено, що SPA-послуги є органічною та однією з найважливіших складових рекреаційних послуг, що надаються у готельно-ресторанному секторі і вони є потужним інструментом підвищення конкурентоспроможності закладів розміщення та харчування, приваблюючи клієнтів, які цінують турботу про власне здоров'я та добробут. Україна володіє унікальним та різноманітним природно-ресурсним потенціалом, який є фундаментальною основою для розвитку потужної та конкурентоспроможної SPA-індустрії. Проаналізовано види SPA-закладів готельно-ресторанного бізнесу України, які не лише розширюють спектр послуг готельно-ресторанного бізнесу, а й виступають потужним фактором конкурентоспроможності, збільшуючи лояльність гостей і тривалість їх перебування. Відмічено, що SPA-процедури в готельно-ресторанних комплексах адаптовані як під короткострокових туристів, так і під клієнтів, які проходять wellness-програми. Їх поєднання дозволяє формувати індивідуальні пакети послуг, підвищуючи лояльність та рівень задоволеності гостей. Незважаючи на значні виклики, ринок SPA-рекреаційних послуг в Україні демонструє гнучкість та адаптивність, а зростаючий внутрішній попит та усвідомлення важливості оздоровлення створюють основу для його подальшого розвитку та модернізації в післявоєнний період. У статті визначається, що розвиток SPA-рекреаційних послуг в Україні має не лише значний економічний потенціал, але й є стратегічно важливим для відновлення фізичного та ментального здоров'я нації.

Ключові слова: рекреаційні послуги, SPA-послуги, SPA-рекреаційні послуги, SPA-заклади, готельно-ресторанний бізнес, SPA-процедури, війна.

Постановка проблеми та її актуальність. Сучасний світ характеризується зростаючим темпом життя, психоемоційними навантаженнями та прагненням до здорового способу життя, що стимулює попит на послуги, орієнтовані на відновлення фізичного та ментального здоров'я. У цьому контексті SPA-рекреаційні послуги набувають все більшої популярності, перетворюючись з розкоші на важливу складову оздоровчого та відпочинкового туризму. Україна, з її унікальним природно-ресурсним потенціалом (мінеральні води, лікувальні грязі, сприятливий клімат) та багатою історико-культурною спадщиною, має значні передумови для розвитку потужної SPA-індустрії. Однак, незважаючи на наявні ресурси та зростаючий інтерес споживачів, вітчизняний ринок SPA-рекреаційних послуг у готельно-ресторанній справі залишається недостатньо розвиненим та ефективним.

В умовах жорсткої конкуренції та постійно зростаючих вимог споживачів, готельно-ресторанні підприємства України потребують нових конкурентних переваг. Розвиток якісних SPA-послуг є ефективним інструментом для розширення спектру пропозицій, залучення нових сегментів клієнтів та підвищення загальної привабливості об'єктів.

Комплексне дослідження потенціалу розвитку SPA-рекреаційних послуг в Україні є своєчасним і необхідним для розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо ефективного використання наявних ресурсів,

підвищення інвестиційної привабливості галузі та забезпечення її сталого розвитку в рамках готельно-ресторанної справи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій переконливо свідчить про глибокий і стійкий інтерес до цієї сфери, попри численні виклики, що стоять перед країною, особливо в період повномасштабної війни. Мацола В.І. [2] вивчав унікальний природно-ресурсний потенціал України, який є ідеальною основою для розвитку високоякісних SPA-послуг. Вдовічен А., Воробйов О. [1] наголошують на нагальній потребі впровадження інновацій та підвищення якості сервісу.

Розкриття змісту трендів курортних SPA послуг, SPA-технологій у відновлювальній медицині та курортології, сучасних аспектів розвитку SPA-туризму знайшли відображення в працях вітчизняних вчених Мельник Н.В., Мельник А.В., Завадинської О.Ю., Єжова В.В., Гоженко О.А., Бучинського С.Н., Душкіна І.Ф., Лук'янець А.В., Рутинського М.Й., Шаповалова О.О., а також зарубіжних, серед яких D. Buhalis, E. Inskeep, M. Yoon та інші.

Мітязєва Т.Л., Горішевський П.А., Парфіненко Т.О. [3, 4] приділяють значну увагу аналізу впливу пандемії та війни на готельно-ресторанну справу загалом і SPA-індустрію зокрема. Актуальними є публікації Смочко Н., Лужанська Т., Смочко М. [5], що розглядають SPA-індустрію як важливий детермінант розвитку

медичного туризму, що є критично важливим в умовах війни та повоєнного відновлення. Дослідження Черевичної Н.І., Мусатової А.О. [6] підкреслюють не лише величезний, але поки що не повністю реалізований потенціал SPA-рекреаційних послуг в Україні, а й стратегічну важливість їхнього розвитку для економіки, регіонального розвитку та здоров'я українців. Однак, незважаючи на чисельні дослідження, залишається недостатньо розкритим обґрунтування потенціалу розвитку SPA-рекреаційних послуг в Україні в контексті готельно-ресторанного бізнесу.

Мета статті. Метою даної наукової статті є комплексне дослідження та обґрунтування потенціалу розвитку SPA-рекреаційних послуг в Україні в контексті готельно-ресторанної справи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рекреаційна діяльність являє собою комплексну систему, що охоплює процеси створення та надання рекреаційних послуг або рекреаційного продукту. Рекреаційні послуги – це широкий спектр послуг, які надаються з метою організації відпочинку, оздоровлення, відновлення сил, розвитку особистості та задоволення духовних і фізичних потреб людини у вільний від основної діяльності час [2]. У контексті готельно-ресторанної справи, рекреаційні послуги охоплюють всі види діяльності та можливості, що пропонуються гостям для їхнього дозвілля, відпочинку, фізичного та ментального оздоровлення, а також особистісного розвитку. Вони можуть включати активний відпочинок, пасивний відпочинок, оздоровчі та профілактичні послуги, культурно-розважальні послуги та послуги, спрямовані на особистісний розвиток.

SPA-послуги є органічною та однією з найважливіших складових рекреаційних послуг, що надаються у готельно-ресторанному секторі, адже вони безпосередньо спрямовані на оздоровлення та відновлення, використовуючи специфічні методи та інфраструктуру. Вони є потужним інструментом підвищення конкурентоспроможності закладів розміщення та харчування, приваблюючи клієнтів, які цінують турботу про власне здоров'я та добробут.

У сучасному трактуванні SPA означає сукупність оздоровчих послуг, що надаються у сфері індустрії краси та відпочинку [4]. У сучасному контексті готельно-ресторанної справи, термін «SPA» вийшов за межі виключно водолікування і набув значно ширшого значення. Він інтегрує комплекс послуг, спрямованих на:

- відновлення та підтримання здоров'я (фізичного та психологічного);
- омолодження (використання косметологічних та естетичних процедур);
- релаксацію та зняття стресу (атмосфера спокою та спеціальні техніки);
- підвищення життєвого тону та загального самопочуття (комбінація різних процедур) [6].

Таким чином, у контексті готельно-ресторанної справи, SPA можна визначити як інтегрований

комплекс послуг, що надається в спеціально облаштованому просторі готелю чи ресторану, метою якого є досягнення фізичного, ментального та емоційного благополуччя клієнта через використання водних процедур, масажів, косметологічних послуг, фітнесу, здорового харчування та інших оздоровчих, релаксаційних та естетичних методик, що забезпечують відновлення життєвих сил та підвищення якості життя.

У сучасному висококонкурентному середовищі готельно-ресторанного бізнесу недостатньо лише надавати якісні послуги розміщення та харчування. Споживачі шукають комплексний досвід, що поєднує комфорт, інновації та можливості для відновлення [1]. У цьому контексті SPA-послуги набувають стратегічного значення, перетворюючись на потужний інструмент підвищення конкурентоспроможності закладів готельно-ресторанного бізнесу. Їх роль і значення можна розглядати через кілька ключових аспектів:

- розширення та різноманітність спектру послуг – впровадження SPA-послуг дозволяє готелям та ресторанам вийти за рамки традиційних пропозицій. Це створює додаткову цінність для клієнта та урізноманітнює джерела доходу. Заклад, що пропонує SPA, стає не просто місцем для ночівлі чи обіду, а комплексним центром відпочинку та оздоровлення;

- залучення нових цільових сегментів – SPA-послуги приваблюють специфічну аудиторію, яка орієнтована на здоровий спосіб життя, релаксацію та турботу про себе. Це можуть бути як індивідуальні туристи, так і корпоративні клієнти для проведення оздоровчих корпоративів, а також місцеві жителі, які не є гостями готелю, але користуються послугами SPA-центру. Це розширює ринок збуту та зменшує залежність від одного типу клієнтів [5];

- збільшення завантаженості та середнього чека – наявність якісного SPA-центру може бути вирішальним фактором при виборі готелю, особливо для довгострокового проживання або спеціалізованих турів. Гості, які користуються SPA-послугами, часто витрачають більше коштів на додаткові процедури, продукцію та харчування, що призводить до зростання середнього чека та загального доходу закладу. Крім того, SPA може стимулювати бронювання в «низький сезон», коли попит на основні послуги знижений;

- підвищення лояльності клієнтів та формування позитивного іміджу – задоволеність від якісних SPA-процедур залишає яскраве враження у клієнта, що стимулює його повернення. Готель або ресторан, що інвестує в добробут своїх гостей, формує імідж турботливого та інноваційного закладу. Позитивні відгуки та «сарафанне радіо» стають ефективним інструментом маркетингу;

- диференціація від конкурентів – у насиченому ринку готельно-ресторанного бізнесу, де багато закладів пропонують схожі базові послуги, SPA-комплекс може стати унікальною конкурентною перевагою. Це дозволяє виділитися на тлі конкурентів, створити

власний бренд та позиціонувати себе як преміальний або спеціалізований об'єкт;

- розширення можливостей для крос-продажів – наявність SPA-центру відкриває широкі можливості для пропонування комплексних пакетів, що включають проживання, харчування, SPA-процедури, фітнес-програми та інші послуги. Це не лише збільшує середній чек, а й підвищує зручність для клієнта;

- покращення фізичного та емоційного стану персоналу – навіть опосередковано, можливість для співробітників користуватися деякими SPA-послугами або просто працювати в середовищі, що асоціюється з оздоровленням, може позитивно впливати на їхнє самопочуття, мотивацію та продуктивність.

Отже, SPA-послуги є не просто додатковою опцією, а стратегічним активом для сучасного готельно-ресторанного бізнесу. Їх інтеграція та ефективне управління дозволяють не лише підвищити фінансові показники, а й зміцнити ринкові позиції, сформувати стійку конкурентну перевагу та забезпечити сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Україна володіє унікальним та різноманітним природно-ресурсним потенціалом, який є фундаментальною основою для розвитку потужної та конкурентоспроможної SPA-індустрії. Географічне положення країни, її ландшафтне різноманіття, наявність унікальних мінеральних вод, різноманітних лікувальних грязей та сприятливих кліматичних умов створюють сприятливі умови для формування повноцінних SPA-комплексів та курортів.

Ринок SPA-рекреаційних послуг в Україні, незважаючи на значний потенціал, перебуває на стадії становлення та адаптації до сучасних викликів. Він характеризується неоднорідністю, значною регіональною диспропорцією та залежністю від загальнооекономічної та безпекової ситуації в країні. Бойові дії призвели до значного перерозподілу туристичних потоків. Західні регіони України (Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька області) стали основними центрами для внутрішнього туризму та переміщення бізнесу, що стимулювало розвиток їх готельно-ресторанної та SPA-інфраструктури. Війна спричинила зростання собівартості послуг через інфляцію, подорожчання ресурсів та логістики. Існує дефіцит кваліфікованих кадрів, оскільки частина персоналу мобілізована або виїхала за кордон.

Безпекова ситуація залишається визначальним фактором для вибору місця відпочинку [3]. Це обмежує розвиток SPA-послуг у регіонах, що знаходяться близько до лінії фронту або піддаються постійним обстрілам. Загальний інвестиційний клімат залишається складним через високі ризики, хоча є анонсовані та перспективні готельні проекти, що включають SPA-компоненти, переважно у відносно безпечних регіонах.

Найбільша концентрація SPA-центрів та комплексів спостерігається у великих містах, таких як Київ, Львів, Одеса, Харків, Дніпро. Це пов'язано з високою

купівельною спроможністю населення у цих регіонах, розвиненою інфраструктурою та доступністю кваліфікованих кадрів. Активно розвивається SPA-індустрія у традиційних курортних зонах Західної України, що мають природні цілющі ресурси. До них належать Трускавець, Моршин, Східниця, а також райони поблизу Буковелю та на Закарпатті (Косино, Берегове). Ці регіони успішно інтегрують бальнеологічні та грязелікувальні процедури з сучасними SPA-методиками.

До повномасштабного вторгнення, узбережжя Чорного та Азовського морів (Одеса, Затока, інші курорти) також активно розвивали SPA-напрямок, орієнтуючись на таласотерапію та відпочинок біля моря. Проте, наразі цей розвиток значно уповільнений або призупинений через безпекові обмеження.

Формати SPA-закладів в Україні подані в табл.1. Усі ці типи SPA закладів не лише розширюють спектр послуг готельно-ресторанного бізнесу, а й виступають потужним фактором конкурентоспроможності, збільшуючи лояльність гостей і тривалість їх перебування.

Асортимент послуг варіюється від класичних масажів, водних процедур (сауни, хамами, басейни), гідромасажу до косметологічних процедур, обгортань, ароматерапії, апаратних методик, програм детоксикації та йоги (табл. 2).

Проте, якість та глибина цих програм можуть значно відрізнитися. SPA-процедури в готельно-ресторанних комплексах адаптовані як під короткострокових туристів, так і під клієнтів, які проходять wellness-програми. Їх поєднання дозволяє формувати індивідуальні пакети послуг, підвищуючи лояльність та рівень задоволеності гостей.

Незважаючи на значні виклики, ринок SPA-рекреаційних послуг в Україні демонструє гнучкість та адаптивність, а зростаючий внутрішній попит та усвідомлення важливості оздоровлення створюють основу для його подальшого розвитку та модернізації в післявоєнний період.

Висновки. Проведене дослідження підтверджує, що навіть в умовах повномасштабної війни Україна зберігає значний, хоча й трансформований, потенціал для розвитку SPA-рекреаційних послуг. Війна, безумовно, створила безпрецедентні виклики для готельно-ресторанної справи, включаючи руйнування інфраструктури, зміну логістичних ланцюгів, відтік кваліфікованих кадрів та суттєве зниження інвестиційної привабливості. Проте, саме в цей період зростає усвідомлення важливості фізичного та психологічного відновлення, що формує новий сегмент попиту на послуги, орієнтовані на реабілітацію, стрес-менеджмент та покращення добробуту.

Україна, з її унікальними природними лікувальними ресурсами – мінеральними водами, лікувальними грязями, сприятливим кліматом – має всі передумови для того, щоб стати центром відновлення та реабілітації. Це стосується як ветеранів та постраждалих від війни, так і цивільного населення,

Таблиця 1 – Види SPA-закладів готельно-ресторанного бізнесу України

Тип закладу	Характеристика	Основні послуги	Приклади закладів
Готельне SPA (Hotel SPA)	SPA-комплекс інтегрований у структуру готелю, орієнтований на гостей закладу	Масажі, сауна, джакузі, басейн, косметологічні процедури, релакс-програми	ARDEN PALACE Medical Resort & SPA (Сатанів), Taurus Hotel & SPA (Львів), Grand Admiral Resort & SPA (Ірпінь)
Luxury SPA	Елітний SPA у преміум-готелях, з авторськими техніками й ексклюзивним сервісом	Індивідуальні wellness-ритуали, ароматерапія, обгортання, преміум-косметика	Premier Palace Hotel (Київ), Edem Resort & SPA (Львівська область), Platium Spa&Resort (Київська область)
Wellness-SPA	Орієнтоване на гармонізацію фізичного та психоемоційного стану гостя	Фітнес-зали, здорове харчування, йога, медитація, SPA-догляд, консультації з нутриціологами	Gold Palace Wellness & Spa (Буковель), Verkhovyna Resort Medical&Wellness (Ужгород), Verholy Relax Park (Полтавська область), Rixos Prykarpattya (Трускавець)
SPA-салон при ресторані	Невелике SPA в складі ресторанного комплексу, частіше в замських локаціях	Сауна, лазня, чани, контрастні душі, соляні кімнати, відпочинок у лаунж-зонах	ГПК Скольмо (смт. Клевань), ГВК Галицька Корона (Львів)
Курортно-готельне SPA	Повноцінний санаторно-готельний комплекс із акцентом на медичну та рекреаційну SPA-терапію	Водолікування, бальнео-, клімато- та грязелікування, лікувальна фізкультура, медичні програми	Міротель Resort & SPA (Трускавець), Карпати (Яремче), Radisson Blu Resort (Буковель), ГК Богольвар (Закарпатська область)
Еко-SPA у замських готелях	Розташовані в природному середовищі, з фокусом на натуральні продукти та методи	Фіточаї, трав'яні ванни, обгортання глиною, натуральні маски, оздоровчі чани, масажі на травах	ГК Kyivska Russ Resort Medical&Spa (Східниця), Romantik SPA Hotel (Яремче), SPA готель ШишкіNN (Чернігівська область)

Джерело: сформовано авторами на основі експертного підходу

Таблиця 2 – Асортимент послуг SPA-процедури

Назва процедури	Короткий опис	Очікуваний ефект	Цільова аудиторія / призначення
Класичний масаж тіла	Техніки розтирання, розминання, вібрації	Розслаблення м'язів, зняття втоми, покращення кровообігу	Для відпочинку після подорожі, фізичного чи емоційного навантаження
Аромамасаж	Масаж із використанням ефірних масел	Антистресовий ефект, покращення настрою, релакс	Гості, що прагнуть глибокого розслаблення
Обгортання	Нанесення активних сумішей на тіло з подальшим укутуванням	Детоксикація, ліфтинг, зволоження, корекція фігури	Клієнти, які прагнуть естетичного ефекту
Гідромасаж / джакузі	Водні процедури з цілеспрямованим впливом струменів води	Зменшення набряків, релакс, стимуляція кровообігу	Широке коло гостей, особливо після екскурсій чи тривалих переїздів
Сауна / хамам	Прогрівання в сухому або вологому середовищі	Очищення шкіри, виведення токсинів, зміцнення імунітету	Всі категорії гостей, особливо в осінньо-зимовий період
Соляна кімната (галотерапія)	Вдихання насиченого соляного повітря у спеціальному приміщенні	Покращення дихальної системи, антистрес	Родини з дітьми, люди з проблемами дихальних шляхів
SPA-програми	Комплекс процедур: скраб, масаж, обгортання, чайна церемонія тощо	Повне оновлення тіла й духу, відновлення енергії	Преміальні гості, святкові візити, романтичні тури
Косметичні процедури для обличчя	Догляд за шкірою обличчя з використанням професійної косметики	Омолодження, зволоження, очищення	Жінки 25+, бізнес-гості перед важливими подіями
Фітобочка / чани	Прогрівання в дерев'яній бочці з відварами трав або мінеральною водою	Зміцнення імунітету, розслаблення, виведення шлаків	Гості еко-готелів, шанувальники традиційних методик

Джерело: сформовано авторами на основі експертного підходу

що перебуває під постійним психоемоційним навантаженням.

Незважаючи на складність поточного періоду, розвиток SPA-рекреаційних послуг в Україні може стати не лише економічним драйвером, а й важливим

інструментом для відновлення фізичного та ментального здоров'я нації. Це дозволить Україні не лише відновити, а й трансформувати свою готельно-ресторанну галузь, позиціонуючи себе як регіонального лідера у сфері медичного та реабілітаційного туризму.

Список використаних джерел:

1. Вдовічен А., Воробйов О. Інновації в сфері спа-послуг готелю. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. Вип. III (91). Економічні науки. Чернівці : ЧТЕІ ДТЕУ, 2023. С. 162–173.
2. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України: Монографія. Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 1997. 259 с.
3. Мітяєва Т. Л., Горішевський П. А. Війна та готельно-ресторанна справа: виклики та адаптація. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 6. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-146>
4. Парфіненко Т. О. Шляхи підвищення ефективності роботи SPA-готелів в умовах пандемії. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2022. Вип. 15. С. 125–130.
5. Смочко Н., Лужанська Т., Смочко М. СПА-індустрія як детермінант розвитку медичного туризму. *Інновації та технології в сфері послуг і харчування*. 2022. № 1 (5). С. 72–78. DOI: [https://doi.org/10.32782/2708-4949.1\(5\).2022.13](https://doi.org/10.32782/2708-4949.1(5).2022.13)
6. Черевична Н. І., Мусатова А. О. SPA-туризм як перспективний напрямок рекреаційно-оздоровчої діяльності в Україні. *Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. «Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності: глобальні виклики»* (м. Харків, 15 квітня 2024 р.). Харків : ХНУМГ імені О.М. Бекетова, 2024. 342 с. С.310–311.

References:

1. Vdovichen, A., & Vorobyov, O. (2023). Innovatsii v sferi spa-poslul hoteliu [Innovations in hotel spa services]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Issue III (91). Ekonomichni nauky*, PP. 162–173.
2. Matsola, V. I. (1997). *Rekreatsiino-turystychnyi kompleks Ukrainy* [Recreational and tourist complex of Ukraine]. Lviv: Instytut rehionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy. 259 p.
3. Mityaieva, T. L., & Horishevskiy, P. A. (2024). Viina ta hotelno-restoranna sprava: vyklyky ta adaptatsiia [War and hotel and restaurant business: challenges and adaptation]. *Ekonomika ta suspilstvo*, Issue 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-146>
4. Parfinenko, T. O. (2022). Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti roboty SPA-hoteliv v umovakh pandemii [Ways to improve the efficiency of SPA hotels in a pandemic]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina*, Issue 15, P. 125–130.
5. Smochko, N., Luzhanska, T., & Smochko, M. (2022). SPA-industriia yak determinant rozvytku medychnoho turizmu [SPA industry as a determinant of medical tourism development]. *Innovatsii ta tekhnolohii v sferi posluh i kharchuvannia*, No 1 (5), P. 72–78. DOI: [https://doi.org/10.32782/2708-4949.1\(5\).2022.13](https://doi.org/10.32782/2708-4949.1(5).2022.13)
6. Cherevychana, N. I., & Musatova, A. O. (2024). SPA-turyzm yak perspektyvnyi napriamok rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti v Ukraini [SPA tourism as a promising direction of recreational and health activities in Ukraine]. In *Materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. "Suchasni tendentsii rozvytku industrii turizmu ta hostynnosti: hlobalni vyklyky"*. Kharkiv: KhNUMH imeni O.M. Beketova. 342 p. PP. 310–311.

Mykhailo Lepkiy, Volodymyr Podoliak

Lutsk National Technical University

THE POTENTIAL FOR THE DEVELOPMENT OF SPA AND RECREATIONAL SERVICES IN UKRAINE

This scientific article investigates the development potential of SPA and recreational services in Ukraine, analyzing it within the context of contemporary challenges and opportunities. The topic's relevance is driven by the increasing demand for services that promote physical and psychological recovery, especially amidst the ongoing war, which has significantly heightened the population's need for rehabilitation and stress management. The research aims to comprehensively assess available resources and factors influencing the development of the SPA industry in Ukraine, as well as to substantiate the development potential of SPA and recreational services in Ukraine within the hotel and restaurant sector. The article notes that SPA services are an organic and crucial component of recreational services provided in the hotel and restaurant sector, serving as a powerful tool to enhance the competitiveness of accommodation and catering establishments by attracting clients who value their health and well-being. Ukraine possesses a unique and diverse natural resource potential, which forms a fundamental basis for the development of a robust and competitive SPA industry. The article analyzes various types of SPA facilities within Ukraine's hotel and restaurant business. These facilities not only expand the range of services offered by the hotel and restaurant business but also act as a powerful competitive factor, increasing guest loyalty and length of stay. It is noted that SPA procedures in hotel and restaurant complexes are adapted for both short-term tourists and clients undergoing wellness programs. Their combination allows for the creation of individualized service packages, enhancing guest loyalty and satisfaction levels. Despite significant challenges, the market for SPA and recreational services in Ukraine demonstrates flexibility and adaptability. The growing domestic demand and the increasing awareness of the importance of wellness create a foundation for its further development and modernization in the post-war period. The article concludes that the development of SPA and recreational services in Ukraine holds not only significant economic potential but is also strategically vital for the physical and mental recovery of the nation.

Keywords: recreational services, SPA services, SPA-recreational services, SPA establishments, hotel and restaurant business, SPA procedures, war.

Стаття надійшла: 24.09.2025

Стаття прийнята: 12.10.2025

Стаття опублікована: 18.11.2025